

Piezīmes un atsaucis valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	6307
Sugas nosaukums	<i>Phoca hispida botnica</i>
Eksperts	V. Pilāts
Darbs pabeigts	08.06.2023.
Vispārējās piezīmes	<p>Līdzīgi kā pelēkie roņi arī pogainie roņi <i>Phoca hispida botnica</i> ir salīdzinoši mobila suga – gada lielāko daļu tie klīst barības meklējumos pa Baltijas jūras Z un A daļu. Tomēr vairums roņu ir piesaistīti kādam no četriem jūras reģioniem: Botnijas līcim, Ālandu salu arhipelāgam, Rīgas un Somu līčiem. Latvijas teritoriālajos ūdeņos uzturas daļa no pogaino roņu Rīgas līča populācijas. Vairošanās un apspalvojuma maiņas periodā tie uzturas uz nekustīgiem (krastam piesalušiem) ledus laukiem vai uz piekrastes seklūdeņos esošajiem akmeņiem. Latvijas teritoriālajos ūdeņos šādas roņu nosacītas koncentrēšanās vietas nav sastopamas. Var uzskatīt, ka pogainie roņi Latvijas teritoriālajos ūdeņos sastopami tikai barošanās nolūkos (1. attēls).</p> <div data-bbox="472 891 1388 1709"> </div> <p>1.attēls. Pogaino roņu sastopamība Rīgas līcī. Dati atspoguļo 20 ar satelītraidītājiem aprīkotu pogaino roņu klejotumus barošanās nolūkā. Latvijas ūdeņos pogaino roņu sastopamība apkopota 5 x 5 km kvadrātos, norādot to apmeklējuma biežumu (GORWIND projekts, http://gorwind.msi.ttu.ee/home/info) (no: Plikšs et al. 2020).</p> <p>Uzskaišu datu par pogaino roņu skaitu Latvijas teritoriālajos ūdeņos nav. Ar esošajām tehnoloģijām roņu uzskaites Latvijas piekrastē arī praktiski nav</p>

iespējamas. Saskaitīt iespējams tikai tos roņus, kas atrodas ārpus ūdens. Latvijas teritoriālajos ūdeņos nav vietu, kur roņi regulāri uzturētos ārpus ūdens. Tai pat laikā pogaino roņu skaits, kas uzturas Latvijas piekrastē, visticamāk, korelē ar šo roņu skaitu Baltijas jūrā un it īpaši visā Rīgas līcī, ieskaitot Igaunijas salu arhipelāgu.

Nosakot sugas valsts līmeņa mērķus attiecībā uz populācijas lielumu un areālu, pamatā ņemti vērā dati, kas norādīti BD 17. panta ziņojumos. BD 17. panta ziņojumu par 2013.–2018. gada periodu sugas aizsardzības plāna (Plikšs et al. 2020) izstrādes ietvaros ir sagatavojis I. Jūssi – roņu eksperts no Igaunijas. Šī informācija savukārt balstās uz datiem par minimālo jeb redzamo pogaino roņu skaitu Baltijas populācijā, tai skaitā Rīgas līča populācijā.

Igaunijā veiktās pogaino roņu uzskaites norāda uz to populācijas sarukumu (HELCOM 2021). Līdz ar to populācijas dinamika atbilst 6. variantam (tuvu 5. variantam) aizsardzības mērķu noteikšanas vadlīniju 8. attēlā (Auniņš & Opermanis 2022).

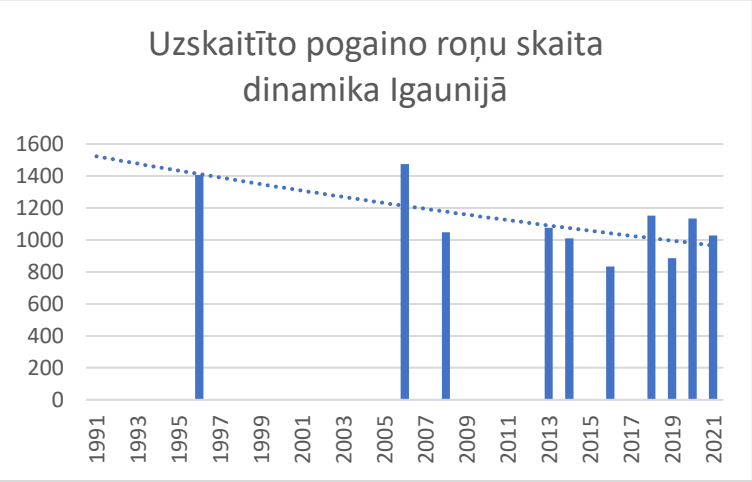
Izmantojot izvēlētās vērtības, kas aprakstītas zemāk, FRP atbilst **484** indivīdiem (2. attēls).

	REF (vēsture)	HDV (2004)	CV (2019)	FRV
Min	500	420	278	484
Max	500	420	509	484

2. attēls Aprēķinu kopsavilkums.

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1991
	Popunit	i (indivīds)
	Min	500 Pielietota līdzīga pieeja kā BD 17. panta ziņojumā par 2007.-2012. gadu. Tā kā Latvijas teritoriālie ūdeņi aizņem apmēram 1/3 no

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		<p>Rīgas līča akvatorijas, var pieņemt, ka tajos uzturas 1/3 no pogaino roņu Rīgas līča populācijas. Rekonstruētais pogaino roņu Rīgas līča populācijas minimālais lielums 1991. gadā ir apmēram 1500 īpatņi.</p> <p>3. attēls. Uzskaitīto pogaino roņu skaita dinamika Igaunijā (dati no HELCOM 2021).</p>
	Max	500
HDV	Popunit	indiv.
	Quality & Date	P (2006) Vāja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu (2007. gada BD 17. panta ziņojuma dati).
	Min	50
	Max	100
	Trend period	1993–2006
	Trend	- (sarūkoša tendence)
	Mag_min	0,4
	Mag_max	0,6
	Habitat period	P (2006) Vāja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu (2007. gada BD 17. panta ziņojuma dati).
	Trend	X (nezināma tendence)
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	420 Pielietota līdzīga pieeja kā BD 17. panta ziņojumā par 2007.–2012. gadu. Tā kā Latvijas teritoriālie ūdeņi aizņem apmēram 1/3 no Rīgas līča akvatorijas, var pieņemt, ka tajos uzturas 1/3 no pogaino roņu Rīgas līča populācijas. Rekonstruētais pogaino roņu Rīgas līča populācijas minimālais lielums 2004. gadā ir apmēram 1260 indivīdi (3. attēls).
	Max_final	420
	Trend 1993-2006	D (sarūkoša tendence)
CV	Date	2013–2018
	Popunit	i (indivīds)
	Min	278 2019. gada BD 17. panta ziņojuma dati.
	Max	509

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		2019. gada BD 17. panta ziņojuma dati.
	Value	na
	Type	estimate (novērtējums)
	Popunit_alt	na
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	na
	Type_alt	na
	Method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās uz eksperta viedokļa ar ļoti ierobežotiem datiem.
	Trend period	2006–2018
	Trend	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	completeSurvey Pilnīga uzskaitē vai statistiski robusts aprēķins.
	Habitat period	2007–2018
	Trend	D (sarūkoša tendence)
	Method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās uz eksperta viedokļa ar ļoti ierobežotiem datiem.
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	278
	Max_final	509
	Trend 2007-2018	D (sarūkoša tendence)
	Dati_FRR	
REF	Area	7048
	Period	1991 Pieņemts, ka sugas sastopamības apgabala lielums nav mainījies, t. i. 1991. gadā tas bijis tāds pats kā šobrīd (2019.g. ziņojumā norādītais).
HDV	Area	28988
	Quality & period	M (2006) Vidēja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu.
	Trend	= Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Magnitude	na
	Area_final	7048 Pieņemts, ka 2019. gada BD 17. panta ziņojuma dati precīzāk atspoguļo sugas sastopamības apgabala lielumu.
	Trend 1991-2006	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
CV	Area	7048 BD 17. panta ziņojumā norādīts, ka tā ir Rīgas līča Latvijas daļas platība.
	Period	2007–2018

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Trend	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Trend_method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās uz eksperta viedokļa ar ļoti ierobežotiem datiem.
	Area_final	7048
	Trend 2007-2018	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Lēmumi FRP	
	Variants (8. attēls)	6. variants.
	1. Klimata izmaiņas	1 (jā) Klimata izmaiņas un ar to saistītās ledus platības samazināšanās tendences Baltijas jūrā nelabvēlīgi ietekmē pogaino roņu populācijas (Halkka & Tolvanen 2017).
	2. LV populācijas nozīmība	1 (jā) Atbilstoši 2019. gada BD 17. panta ziņojuma datiem Latvijas pogaino roņu “populācija” veido 2,08 % no ES Baltijas jūras reģiona populācijas.
	3. Populāciju izolācija	0 (nē) Populācija nav izolēta.
	4. Negatīvie faktori	1 (jā) Baltijas jūras ūdeņu piesārņojums, klimata izmaiņas.
	5. Negatīvas tendences	1 (jā)
	Lēmumi FRR	
	Variants (8. attēls)	1. variants.
	1. Klimata izmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na

Literatūra un informācijas avoti

Auniņš, A., Opermanis O. 2022. Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai. Versija 2.0. Latvijas Universitāte, Dabas aizsardzības pārvalde.
<https://www.daba.gov.lv/lv/media/15968/download>

Halkka A. and Tolvanen P. (eds.) 2017. The Baltic Ringed Seal – An Arctic Seal in European Waters – WWF Finland report 36.

HELCOM 2021. Document 3-5: Ringed seal census the Southern populations. 15th Meeting of HELCOM Expert Group on Marine Mammals Online, 14-16 September 2021. Pieejams:
<https://portal.helcom.fi/meetings/eg-mama%2015-2021-925/default.aspx>

Plikšs et al., 2020. Pogainā roņa *Phoca hispida*, pelēkā roņa *Halichoerus grypus* un plankumainā roņa *Pusa vitulina* apsaimniekošanas (aizsardzības) plāns. BIOR. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/sugu-un-biotopu-aizsardzibas-plani>.

<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/>